

Älmeboda kyrkoruin är från medeltiden

Den gamla kyrkan i Älmeboda byggdes redan i början av 1100-talet. Numera är det en ruin. Från början var kyrkan 21 meter lång och utan torn. För att komma in i kyrkan fick man gå genom ett timrat vapenhus på långsidan. Om detta kan vi läsa på en skylt intill den gamla kyrkoruinen, uppsatt av Älmeboda hembygdsförening.

Kyrkan byggdes till och blev några meter större vid slutet av medeltiden. Då fick den ett nytt kor och dessutom en sakristia. Ingången flyttades från långsidan till kortsidan mot väster. På 1700-talet verkar kyrkmurarna ha börjat knaka i fogarna för då fick man bygga strävpelare för att stötta upp väggarna vid båda gavlarna.

Älmeboda var en av de då stora församlingar-

na i södra Småland och som växte. Kyrkan blev för trång. 1787 bestämde prosten Bengt Ekeberg att kyrkan skulle byggas till österut och blev nu 33 meter lång. Men det räckte inte. En ännu större kyrka behövdes och 1877 byggdes den i Rävemåla en bit ifrån den gamla kyrkan. Medeltidskyrkan fick stå och förfalla några decennier men konserverades 1925. En utgrävning vid ruinen skedde 1964.

På kyrkogården finns gamla gravar kvar. Flera äldre gravar finns också inne i kyrkan. Kyrkogården används fortfarande för begravingar.

Har du en bild som du tycker kan passa som omslagsbild på SmåDisigt? Hör av dig!

Text och foto: Eva Johansson

DIS-Småland – Regionförening till Föreningen DIS – Föreningen för datorhjälp i släktforskningen.
Verksamhetsområde: Jönköpings (F), Kronobergs (G) och Kalmar (H) län.
Hemsida: www.dis-smaland.se

Styrelse

Eva Gröön	Skälsbäck Norrgården 107	570 72 Fagerhult	070-961 04 00	eva.groon@hogsby.net	ordförande
Leif Berglund	Örngatan 11	561 33 Huskvarna	036-13 07 97	leifbhva@gmail.com	ledamot, vice ordf
Börje Jönsson	Klosterstigen 9	575 37 Eksjö	070-863 12 17	borje.jn@gmail.com	ledamot, kassör
Donald Freij	Hjälshammar Sjögård	331 44 Värnamo	070-278 08 85	donald@freij.se	ledamot
Arne Johansson	Södra Storgatan 29 D	598 71 Södra Vi	076-108 00 29	webmaster@dis-smaland.se	ledamot
Katrin Lok	Brännerigatan 6	331 33 Värnamo	076-817 77 68	klokgen@gmail.com	ledamot
Tommy Nilson	Backgatan 5	575 35 Eksjö	070-303 17 32	tommy@betoni.se	ledamot
Rune Elofsson	Norra Storgatan 44 A	575 32 Eksjö	0381-129 94	runehalvard444@gmail.com	suppleant, sekreterare
Christel Mörk	Kalendervägen 11	352 60 Växjö	0708-71 94 23	christel.mork@bredband.net	suppleant

Funktionärer

Börje Jönsson	Klosterstigen 9	575 37 Eksjö	070-863 12 17	borje.jn@gmail.com	fadder, utbildare
Tommy Nilson	Backgatan 5	575 35 Eksjö	070-303 17 32	tommy@betoni.se	fadder, utbildare
Eva Gröön	Skälsbäck Norrgården 107	570 72 Fagerhult	070-961 04 00	eva.groon@hogsby.net	utbildare
Rune Elofsson	Norra Storgatan 44 A	575 32 Eksjö	0381-129 94	runehalvard444@gmail.com	utbildare
Katrin Lok	Brännerigatan 6	331 33 Värnamo	076-817 77 68	klokgen@gmail.com	utbildare
Leif Berglund	Örngatan 11	561 33 Huskvarna	036-13 07 97	leifbhva@gmail.com	fadder, utbildare
Donald Freij	Hjälshammar Sjögård	331 44 Värnamo	070-278 08 85	donald@freij.se	disbytombud, utbildare
Arne Johansson	Södra Storgatan 29 D	598 71 Södra Vi	076-108 00 29	webmaster@dis-smaland.se	webmaster
Eva Johansson	Helgerum Berggård	593 74 Gunnebo	070-55 35 448	eva@evagun.se	redaktör

SmåDisigt – Medlemsblad för DIS-Småland

Redaktör: **Eva Johansson – eva@evagun.se**

I redaktionskommittén ingår även:
Viola Ek, Furuby – vek9@icloud.com
Egon Burman, Växjö – egon35@live.se

ISSN 1650-3066 Upplaga 1500 ex – 4 nummer/år.
 Tryckeri: Lindströms Tryckeri, Alvesta.
 Ansvarig utgivare: Föreningens ordförande.

Manus sänds till redaktören, som förbehåller sig rätten att redigera artiklar som kommer till användning. Författarna får möjlighet att granska sitt redigerade material före tryckning. Citat ur SmåDisigt får göras om källan anges. För återgivande av signerade artiklar samt illustrationer krävs tillstånd av författaren/illustratören/fotografen.

Bidra gärna med material till SmåDisigt samt föreslå frågor att behandla i kommande nummer. Hjälpt också till att värva medlemmar till DIS och DIS-Småland. Vi vill gärna bli ännu fler i vår lokalförening.

Medlemsavgift

DIS 180 SEK + DIS-Småland 80 SEK
Plusgiro 140 33-5 Föreningen DIS
Organisationsnummer 82 70 01-1029

Adressändringar sänds till

Föreningen DIS
Gamla Linköping, 582 46 LINKÖPING
E-post: dis@dis.se

Innehållsförteckning

- Älmeboda kyrkoruin – sid 1
- Styrelse, funktionärer mm – sid 2
- Redaktörens spalter – sid 3
- Ordförandens spalter – sid 4
- Eva Johansson: Böcker för släktforskare – sid 5
- Siv Bergenek: Askgravlundar i Småland – sid 6
- Siv Bergenek: Gravstenseninventeringen – sid 9
- Eva Johansson: Briggen från Kalmar förliste – sid 10
- Torgny Larsson: Trender i släktforskningen – sid 14
- Ulf Örnemark: Släktforskning som pussel – sid 16
- Notiser- sid 19
- Årsmötet i Värnamo – sid 20

Hur gör gravstenseninventerare med askgravlundar? Läs om det på sidan 6-9.

Redaktörens spalter

Det första av årets två nummer av SmåDisigt håller du nu i handen (om du läser pappersversionen) och redan har nästan halva 2019 hunnit passera. För en redaktör gäller det att både få in material till tidningen och att passa in det redaktionella arbetet med det egna lönearbetet, något som kan vara ett riktigt pussel.

Ambitionen är att ge dig som medlem och läsare en så fyllig och intressant tidning som möjligt. Så har du en släktberättelse du vill dela med dig av, eller bra forskningstips och annat som kan vara andra till nytta och glädje, så hör av dig. Det tas tacksamt emot.

Jag vet att många av er läsare har stora kunskaper i alla skiftande områden inom släktforskningen. Och vi som släktforskar är nog i allmänhet ganska benägna att dela med oss och hjälpa varandra, det är min erfarenhet.

DNA-test

Har du också tagit ett DNA-test? Antalet släktforskare som gjort det har ökat lavinartat de senaste åren. Nu lär vi vara omkring 100 000 i Sverige som gjort ett DNA-test. Vem kunde tro det för fem år sedan?

2014 testade jag mitt mitokondrie-DNA, det som visar haplogrupp på moderlinjen. H1b. Så heter min haplogrupp. Det är nog en av de vanligaste i Sverige. Mina bröder har också testat sig och på faderlinjen ingår vi i haplogruppen I-M253, som jag tror är den vanligaste Y-haplogruppen bland män i Sverige.

Jag är alltså väldigt lik de allra flesta andra som bor i Sverige. Så tolkar jag detta. Vi har våra rötter till stor del i den första stora gruppen bönder som kom häråt för flera tusen år sedan. Tanken svindlar ibland. Hur såg de människorna ut? Vad pratade de om? Hur lät de? Skulle jag känna mig som en släkting om vi möttes idag?

Den långa listan

2015 utökade jag med ett autosomt test. Det är DNA-testet som kallas Family Finder hos testföretaget FamilytreeDNA, där de flesta i Sverige testat sig. Det är ett test som ger mig en ständigt ökande lista på släktingar runt om i världen.

Först hade jag runt 700 träffar. Det har växt stadigt och nu är listan uppe i drygt 2 800 träffar. Det är ohanterligt. För de allra flesta finns släktskapet så långt tillbaka att vi knappast kallar det släkt. Före kyrkböckernas tid.

Men jag har också hittat nya tremänningar jag tidigare inte visste fanns. Min pappas kusins dotter kom fram som en nära träff för ett par år sedan. Vi har träffats. Några andra tre- och fyrmänningar har jag haft kontakt med, och en sexmänning och en sjumänning som jag är släkt med på flera olika sätt.

Så kan det gå när man gjort DNA-test.

Det spännande är att lista ut hur man är släkt. Men det kan kräva mycket forskning och jag har inte riktigt kunnat ta mig den tiden. Det finns nog ett antal släktforskare där ute som hoppas att jag ska lägga tidningsarbetet åt sidan och ge mig i kast med den gemensamma släktgåtan i stället. Vi får se hur det går med det. Snart blir jag pensionär.

Polisarbetet

Det senaste som fått mycket uppmärksamhet på DNA-området är ju att polisen tagit släktforsknings-DNA till hjälp för att hitta brottslingar och identifiera mordoffer. Det här har fått en del släktforskare att hindra sina testresultat från att synas. Andra tycker att det är väldigt bra och vill gärna bidra till att lösa brott.

Jag tillhör den senare gruppen. Jag tycker att det är bra om mitt DNA-test kan hjälpa polisen att få fast en mördare eller våldtäktsman, även om det skulle vara en fyrmänning till mig. Vi säger ju att blod är tjockare än vatten men när det gäller svåra brott är det nog många som håller med mig.

Det som kan oroa är frågan om integritet. Om mitt DNA idag används för att lösa brott, vad kan det användas till i framtiden? Säkert kommer läget inte att vara detsamma om fem år, eller ens om ett år.

Det här är något som många av oss släktforskare har att fundera på.

Har du själv tankar kring DNA-test? Berätta för oss om ditt testresultat, vad det lett till, om du hittat släktingar. Har du kunnat identifiera en okänd far någonstans i ditt släkträd? Har du fått kontakt med tidigare okända släktingar i andra länder? Skriv gärna om det!

Eva Johansson
eva@evagun.se

Ordförandens spalter

Så är vi inne på ett nytt släktforskarår. Mitt tredje i styrelsen men det första som ordförande, förhoppningsvis kommer det att bli många fler.

Först vill jag tacka för det förtroende ni som medlemmar har visat mig. Det kommer inte att bli lätt att fylla Tommys skor, men jag ska göra mitt bästa.

Vi har en bra styrelse som har varit stabil länge och har mycket erfarenhet så jag vet att jag kan luta mig mot den.

Vad vill jag då med mitt ordförandeskap? Jag hoppas att vi kan ha en nära och öppen dialog med våra medlemmar, att vi kan bli ett verktyg för medlemmarna för att underlätta i deras släktforskning.

Fagerhult

En liten presentation av mig själv: Jag bor i Fagerhult som är ett litet samhälle i Högsby kommun i Kalmar län. På en jordbruks- och skogsgård, gården heter Skälsbäck Norrgården och ligger åtta kilometer utanför Fagerhult i ett underbart skogslandskap.

Vi flyttade hit för 29 år sedan. Våra tre söner är utflyttade för länge sedan, så nu är det bara min man Per och jag kvar på gården.

För snart tre år sedan pensionerade jag mig från mitt arbete som ekonom men den redovisningsbyrå som jag haft parallellt med arbetet driver jag vidare om än i mindre skala. Per har börjat trappa ner men har ett och ett halvt år kvar till pension.

Uppväxt i Täby

Det var i Helsingborg jag föddes men jag har bott i Täby utanför Stockholm under hela min barndom och ungdomstid. Jag hade några "ungkarlsår" inne i Stockholms centrum för att sedan flytta tillbaka till Täby när barnen föddes.

När det var dags för äldsta sonen att börja skolan bestämde vi oss för att ett mindre samhälle nog var en bättre miljö för barn att växa upp i. Även om vår uppfattning om landet inte riktigt stämde med verkligheten.

Men vi har aldrig ångrat oss. Vi engagerade oss tidigt i det lokala föreningslivet, jag har suttit som ordförande både för LRF och Bygdeföreningen.

Släktforskare sedan 1970-talet

På 1970-talet började jag släktforska, först med min mamma men sedan själv. Jag har haft tur att "ärva" material från flera håll i slakten, och har en släkt på båda mina föräldrars sidor som är mycket slätkära med mycket noteringar om var var och en var född och dog. Massor av fotografier, det är en guldgruva att leta i.

Min släkt finns i hela Skåne men enstaka undantag när någon hittat kärleken utanför landskapet.

Forskar även på min mans släkt, började för att se om jag kunde få reda på var namnet Gröön kom ifrån. I den slakten kommer de främst från Kronobergs och Kalmar län.

Årsmötet

Årsmötet för 2019 hölls i Värnamo i Gummi-fabriken. Före mötet höll Maria Brolin från Göteborg ett föredrag på temat "Att tolka ditt DNA-resultat" ett mycket bra och pedagogiskt föredrag.

Mötesförhandlingarna hölls efter en god lunch. Samtliga i styrelsen sitter kvar, men vi fick ytterligare en suppleant i Christel Mörk från Växjö. Detta är vi mycket glada för och hälsar henne hjärtligt välkommen.

Mer om årsmötet kan du läsa på annan plats i tidningen.

Kommande aktiviteter

Under hösten startade vi med distanskurs i Disgen 2018, detta har fungerat väldigt bra. 25 släktforskare har gått utbildningen. Nu fortsätter vi med distanskurser i Disgen 2019. Starten är flytande så är du intresserad är det bara att anmäla dig, så får du en handledare och studiematerial och sedan är det bara att köra igång.

Vi kommer även att ha "öppet hus" på olika platser i regionen under året. Var och när finner du i detta nummer av SmåDisigt.

Passa på att träffa oss i styrelsen, faddrarna, utbildarna och disbyt-ombud. Vi hjälper dig gärna att uppdatera till Disgen 2019.

Boken guidar oss till äldre domböcker

Våldtäkt, stöld, brodermord. Makars oenighet, lönskaläge och hor. Dråp i hastigt mod, trolldom, illvilliga rykten, bruten förlovning och självmord.

Allt detta och många fler brottsanklagelser kan vi läsa om i domböckerna. Ju längre tillbaka i tiden, desto mer målande och intressant.

Problemet är dock för de flesta släktforskare att äldre tiders domböcker från 1600- och 1700-talen är svårgenomträngliga. Många släktforskare blir med tiden mycket kunniga i att tyda äldre handstil och det är tack vare dem vi andra kan bli guidade in i de äldsta domböckerna.

En släktforskare med både sådan åtråvärd kunskap och med ett stort intresse för domböckernas hemligheter är Aron Axelsson Bordon, aktiv i Kronobergs Genelogiska Förening sedan 1970-talet. Han har skrivit boken *Det hände sig i Småland 1600-1720*, utgiven i slutet av förra året.

Boken bygger helt på domböcker från Kronobergs län under denna tid. Den består av en lång rad kortare berättelser om olika mål. Dessa ger en bred bild av livet under 1600-talet. Genom de mycket detaljerade vittnesmålen och hur man resonerade innan domen föll får vi en förståelse för under vilka levnadsvillkor människorna levde.

Frejd, våld och fylla

Att ha ett gott rykte, en god frejd, var viktigt. Flera mål handlar om ryktesspridning och förtal. Den som spridit ett felaktigt rykte kunde få höga bötesbelopp och förbjöds vid vite att sprida ytterligare rykten.

Sammantaget ger berättelserna en bild av att den här tiden var extremt våldsam och människor i allmänhet saknade annat skydd än det de kunde ge sig själva och varandra inom familj, släkt och grannskap. Dråp kunde ske på stundens ingivelse, precis som idag. Våldet och fyllan var en del av vardagen i de flesta människors liv.

Relationsbrotten

I domböckerna ingår också alla de målen som gällde sådant vi idag inte ser som kriminellt utan kanske som omoraliskt, om ens det. Otro-

het, både som lönskaläge och hor, sysselsatte nämndemännen en hel del. De hårda straffen vid den här tiden är välkända, med dödsstraff för horsbrott.

Äktenskapslöften var en viktig del av lönskaläget, eftersom det ofta ingick att kvinnan blivit lägrad under äktenskapslöfte men att mannen senare nekade till detta. Även uppbrutna trolovningar var ärenden för rätten.

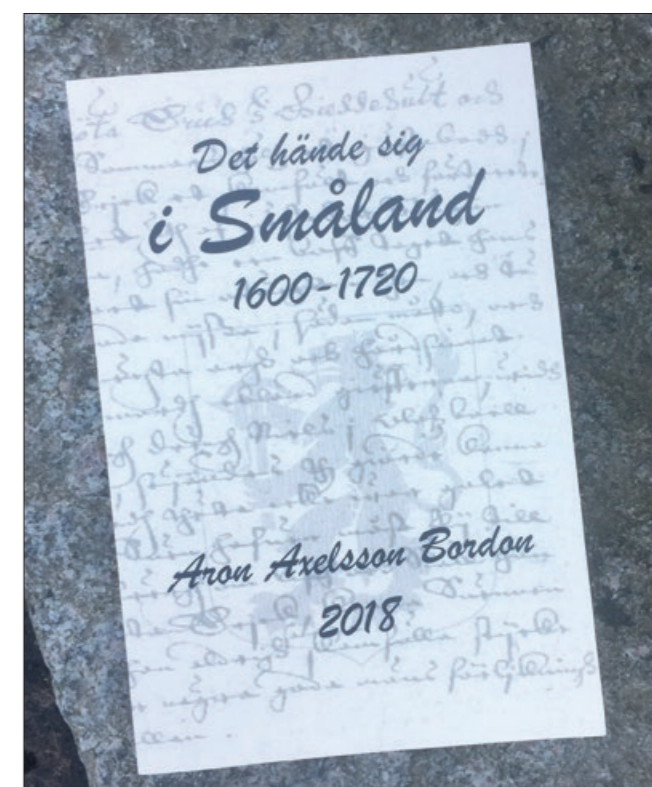
Rättskipning och vardagsliv

Boken är mycket intressant för oss som släktforskare i dessa trakter av Småland. Här får vi lära oss om rättskipning och om hur de levde sina vardagsliv, vad som var viktigt och mindre viktigt. Författaren förklarar bakgrund och fakta på ett lättillgängligt sätt.

Säkert är det många släktforskare som hittar sin gamla släktingar omnämnda i boken. Tack vare angivet datum för målet och häradsrätt bör det gå att själv hitta i domböckerna. Boken kan alltså vara en stor hjälp för släktforskare med rötter i Kronobergs län.

Aron Axelsson Bordons bok kan verkligen rekommenderas. Den är utgiven på eget förlag men finns att köpa hos nätbokhandlare.

*Eva Johansson
eva@evagun.se*

Några askgravlundar i Småland

Vilken är skillnaden mellan minneslund och askgravlund och ska de inventeras och registreras i databasen Gravstensinventeringen? Det är två frågor som jag ibland får som gravstensinventerare och nu det senaste året som moderator för Sveriges Släktforskarförbunds databas Gravstensinventeringen.

Gravar och gravstenar med dess inskriptioner har alltid varit viktiga för oss släktforskare och bland de många begravningsskicken är askgravplats och askgravlund de senaste. Reglerna är fastställda av Svenska kyrkan.

Minneslund

Minneslundan har funnits i Sverige sedan 1959. De första anlades i Malmö och Västerås, därefter 1961 på Skogskyrkogården i Stockholm.

Begravningen sker anonymt, kollektivt och utan gravrätt. De återfinns idag på nästan alla svenska begravningsplatser. Utbyggnaden av och gravsättning i minneslund har de senaste åren minskat, medan ökningen i askgravplats/askgravlund är betydande.

Askgravplats/askgravlund

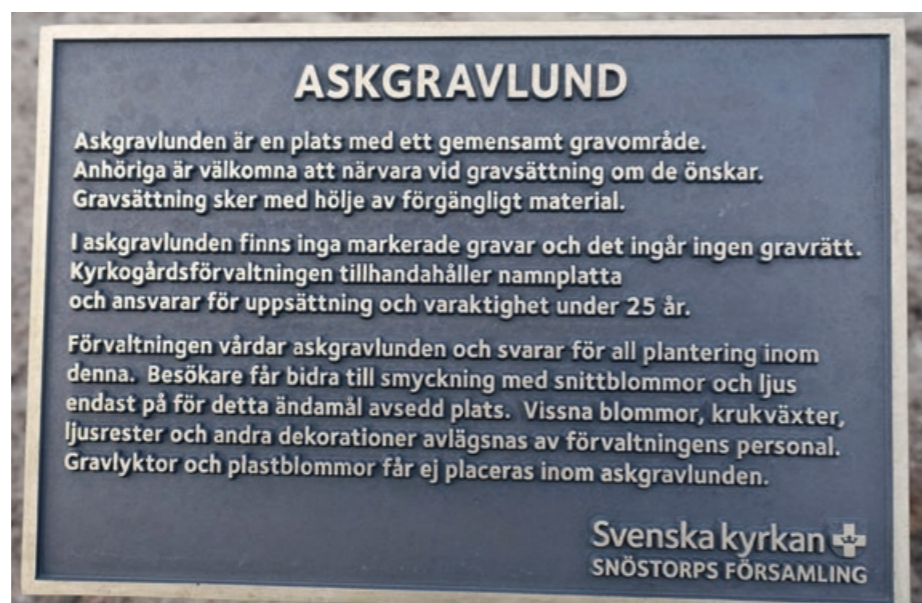
En askgravplats kan ses som ett mellanting av den traditionella gravplatsen och minneslundan. Den förenar önskemålet om en personlig grav med minneslundens frihet från att vårda och sköta om graven. Anhöriga deltar oftast

vid gravsättningen som sker individuellt vid den plats med namnplakett som skapas för varje gravsatt. Askgravplatsen har en begränsad gravrätt.

Till sin utformning kan en askgravlund vara mycket lik en minneslund men det finns två väsentliga skillnader. Gravsättningen sker inte anonymt, de anhöriga får oftast delta vid gravsättningen samt namnskyltar sätts upp. Skytlarna är i metall, oftast av brons och likadana. De innehåller den gravsattes namn och årtal för födelse och död. Ibland finns även datumen och hemorten med.

Det finns regler, bland annat för hur man får smycka med blommor och gravljus och dessa ingår i de nedskrivna reglerna som finns på blankett *Medgivande för gravsättning i askgravlund* som ska undertecknas av gravrättsinnehavaren. På begravningsplatsen finns oftast också en tydlig informationsskylt om vad som gäller och en gemensam smyckningsplats för snittblommor och gravljus.

Askgravplats/askgravlund anläggs på befintlig kyrkogård men ibland tas ny mark i anspråk nära kyrka eller kyrkogård. Ofta används sten som byggmaterial. Det kan vara blankpolerad marmor, granit från ett närliggande stenbrott eller en återlämnad stor gravsten som slipats ner, återanvänds och ger plats för namnplaketterna. Stensättning och planteringar kan tillsammans med parksoffor

Informationsskylt om vad en askgravlund är och vad som gäller för dessa. Denna finns på Snöstorps kyrkogård i Halmstad. Foto: Siv Bergenek.

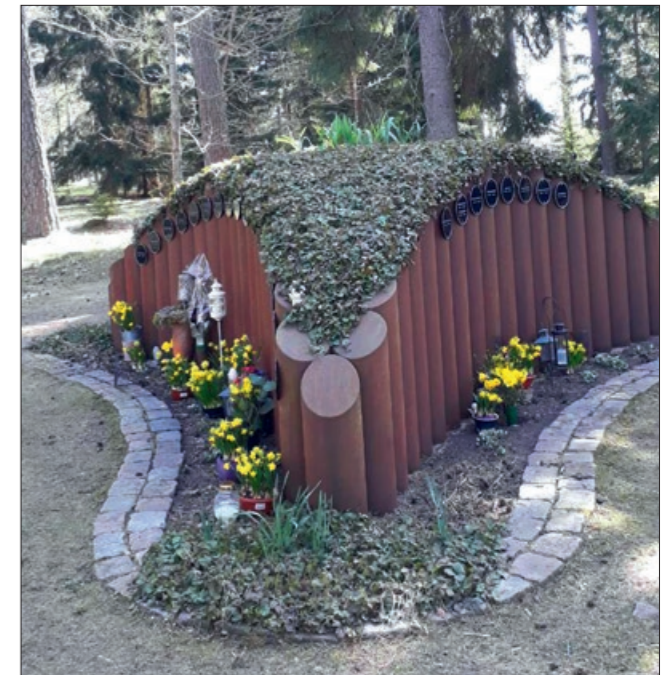
och små dammar bidra till vackra och vilsamma platser.

Olika utformning

Norrahammars kyrkogård. Askgravplatsen i Norrahammar skiljer sig från de flesta andra med tanke på materialval. Den är utförd av järn och inte av sten och speglar med tanke på Norrahammars bruk, traktens industri. Stolparna i järn är olika höga och placerade i en trekant och ovanpå dessa finns en växtlighet. Namnskytlarna är placerade ganska högt upp på stolparna vilket säkert underlättar läsbarheten för många. Snittblommor och gravlyktor kan sättas runt hela fundamentet.

Anneforskyrkogården i Nässjö. Den första askgravplatsen på Anneforskyrkogården anlades 2007 och den har cirka 110 gravsatta. Under 2018 togs den andra askgravplatsen i bruk och den har nu cirka 10 gravsatta. Här har man utgått från en gravlinje där det tidigare stod gravstenar. Nu finns små naturstenar med namnskyltar med plats för två gravsatta. Snittblommor och gravlykta kan placeras invid varje gravrätt.

Askgravplatsen på Nässjö Skogskyrkogård. På Skogskyrkogården i Nässjö anlades den första askgravplatsen redan 2005 och omfattar cirka 200 gravsatta. Under 2012 togs en ny askgravplats i bruk och den består av åtta cirkelformade enheter med en låg stenkant runt. På stenkanten sitter namnskyltar med plats för 140 gravsatta. Gravlykta och

Askgravplatsen i Norrahammar med sina vackra röda stolpar av järn. Foto: Ewa Andersson.

Askgravplatsen på Anneforskyrkogården i Nässjö från 2018. Här har man använt en gravlinje där det tidigare stod gravstenar. Foto: Anders Svensson.

En av de åtta cirkelformade enheter som utgör askgravplats på Skogskyrkogården i Nässjö. Foto: Anders Svensson.

Denna gravpaviljong, tillverkad av granit från Flivik finns i Askgravlunden på Oskarshamns västra begravningsplats. Foto: Adam Karlsson.

snittblommor kan sättas vid varje plats. Båda askgravplatserna är anlagda av kyrkogårdsförvaltningens egen personal.

Västra begravningsplatsen i Oskarshamn. Oskarshamns församling har två kyrkogårdar, Västra begravningsplatsen och Gamla kyrkogården. En askgravlund finns sedan 2016 på Västra begravningsplatsen och invigdes i samband med en friluftsgudstjänst den 19 juni.

Gravvården är en stenpaviljong, tillverkad i Fliviksgranit, placerad på en liten kulle som är omgiven av skog och växtlighet, som en glänta

i skogen. Den är belägen i utkanten av begravningsplatsen och två vägar leder upp till den. Den ena är anpassad för rörelsehindrade och den andra går längs ”vattenfallet”.

Det finns plats för cirka 300 gravsatta och deras namn finns på namnskyltar på stenen i gravpaviljongen. Bredvid paviljongen finns separata smykningsplatser för snittblommor och gravljus. Där finns parkbänkar och en damm med vackra runda naturstenar och därifrån rinner vatten i ett lugnt vattenfall ner till en nedre damm.

Smälänning blir Årets gravstensinventerare

Anders Svensson.
Foto: Privat.

Det blir Anders Svensson från Nässjö som får utmärkelsen Årets gravstensinventerare i år. Priset delas ut i samband med Släktforskar dagarna i Borås.

Anders Svensson började inventera gravstenar 2015 och har hittills registrerat över 17 000 gravstenar, fördelat på elva kyrkogårdar i Nässjö kommun. Han fortsätter registrera de gravstenar och begravda personer som tillkommer på dessa kyrkogårdar.

Askgravplatsen på Döderhults kyrkogård. I bildens framkant syns två namnskyltar på samma enhet, visar att makar har gravsatts tillsammans. Foto: Adam Karlsson

Askgravplatsen på Döderhults kyrkogård. I Döderhults församling finns fem kyrkogårdar, Döderhults kyrkogård, Påskallaviks kyrkogård, Bockara kyrkogård, Kristdala Södra kyrkogård samt Kristdala Norra kyrkogård. Det finns en askgravplats på samtliga fem kyrkogårdar, alla i samma utförande.

Askgravplatsen på Döderhults kyrkogård ligger mitt i den nyaste delen av kyrkogården. Den består av två runda cirklar i röd granit. Varje cirkel har plats för cirka 70 gravsatta och det finns plats för två namn per gravrätt. Den begravdes urna placeras i marken precis framför dennes plakett så de anhöriga vet var den gravsattes urna är nedgrävd. Den första gravsättningen var 2014 och den andra cirkeln togs i bruk 2018. I cirklarnas mitt finns en fontän samt en plantering som anpassas efter årstid. En gravlykta ingår till varje gravrätt och är placerad i cirkelns grus. För snittblommor finns en separat ställning bredvid.

Namnskylten avgör

Som svar på den andra frågan. Askgravplatser och askgravlundar ska inventeras och registreras i Gravstensinventeringen eftersom det finns skyltar med den gravsattes namn.

I minneslundar har gravsättning skett anonymt utan namn på gravsatt och ska därför inte registreras.

Gravstensinventerare i många år

Jag började släktforska efter min pensionering 2010 men kom snabbt över på gravstensinventering. I Halmstad har jag inventerat på Snöstorps, Sperlingholms och Eldsbergas kyr-

kogårdar och i Laholm, Mästocka och Tjärby kyrkogårdar. Dessutom har jag inventerat släktens gravstenar i Blekinge och Sörmland. Under Släktforskar dagarna 2017 fick jag utmärkelsen Årets gravstensinventerare. Sedan ett år har jag uppdraget som moderator för Sveriges Släktforskarförbunds databas Gravstensinventeringen.

Jag har både utbildat mig och bott i Småland. 1967 blev jag legitimerad sjuksköterska från Kronoberg – Hallands Sjuksköterskeskola i Växjö – och under åren 1976–1989 bodde jag i Västerвик. Dessutom har jag en ana från Småland, min farmors mor Ingrid föddes 1858 i Almundsryd (G).

Siv Bergenek
siv.bergenek@gmail.com

Inventera du med!

Målet är att alla gravstenar på Sveriges samtliga kyrkogårdar, för närvarande 3444 ska finnas i databasen Gravstensinventeringen.

Det finns en hel del inventerat på kyrkogårdarna i Småland men mycket inventerings- och registreringsarbete återstår. Om du vill hjälpa till, så tag kontakt via hemsidan.

Sökväg: grav.rotter.se eller www.rotter.se (Släktforskarförbundets hemsida) och välj Gravstensinventeringen under Genvägar. Se instruktioner under fliken ”Så här gör du”.

Så söker du i databasen

Det är enkelt att söka i databasen och man kan söka på olika sätt. Det vanligaste är att man söker län/kommun/begravningsplats och sedan namn. Om man har ett mycket ovanligt efternamn kan man söka på endast det.

Databasen söker snabbt igenom alla begravningsplatser och man får en lista på alla de gravsatta med det efternamnet som hunnit bli registrerade samt vilken kyrkogård de finns på.

Se även artiklar i *Släkthistoriskt Forum* nr 2 2019, sidorna 38–39.

Siv Bergenek
Gravstensinventerare i Halland
Moderator för Gravstensinventeringen

Briggen från Kalmar förliste 1903

Natten mot den 10 september 1903 blåste det full orkan vid Hallandskusten. Fyra fartyg förliste mellan Falkenberg och Varberg, ett av dessa var briggen Hugo från Kalmar vars kapten och ytterligare tre besättningsmän drunknade. Tre av de omkomna var smålänningar, den fjärde var ölänning.

Briggen Hugo hade avseglat från Newcastle i England den 3 september med kol i lasten och var på väg hem till Kalmar. Den 9 september hade man stannat utanför Varberg där lotsarna ville att de skulle gå in i hamn eftersom vädret skulle bli sämre. Men kaptenen Oskar Nordmark gjorde en annan bedömning och beslutade sig för att fortsätta färden.

Ombord fanns åtta man i besättningen. Förutom kapten Oskar Nordmark även styrman Gustaf Svensson, konstapel (oexaminerad

andrestyrman) C. A. Svensson, matros Hilmer Götherström, lättmatros Leonard Bruse, jungmännen Carl Nilsson och Elof Boberg samt stuerten Rudolf Wählin.

Orkanbyar

Mot kvällen ökade den västsydvästliga vinden i styrka, det blev storm som överraskande snabbt övergick i orkanvindar. Segel och master slets av och alla segel som inte var sönderblåsta revades vid åttatiden på kvällen. Hugo drev redlost mot Hallarne och fyren Morups Tånge. Kapten Nordmark höll skeppsråd och man beslutade att försöka vända fartyget rakt mot land även om det innebar stor risk att slås sönder i bränningarna.

Segel hissades igen för att försöka styra in mot land men fartyget gick på grund, alldeles intill kusten. Flera försök vid midnatt att få livbåten i sjön misslyckades och matrosen Götherström hoppade i vattnet. Han kastades

Fartyget Hugos besättning före katastrofen. Sittande, från vänster: konstapel Svensson, kapten Nordmark och styrman Svensson. Stående, från vänster: stuert Wählin, jungman Boberg, jungman Nilsson, matros Götherström och lättmatros Bruce. Foto från Dick Wählin.

hit och dit av vågorna men lyckades klara sig tills han till slut kastades upp på land.

I ett hus en bit bort såg han att det lyste i fönstret och kunde omtöcknad ta sig dit. Ljuset hade också väglett fartyget när man tog sikte mot land. De som bodde i huset slog larm och ortsbefolkningen tog sig ner till stranden. Sjögången var så hög att ingen båt kunde gå ut till de nödställda. De fick själva försöka rädda sig bäst de kunde.

Surrade fast sig

Både kajutan och skansen slogs sönder av vågorna. ”På akterdäcket kunde ingen vistas för sjön bröt öfver hela kajuttaket så att manskapet måste vistas i skansen. Kl 3 på morgonen slogs även skansen isönder” står det i sjöförklaringen. Vid femtiden på morgonen blev konstapel Svensson den förste som flöt iland på en livboj. Han klarade sig med livet i behåll.

Vid sjutiden på morgonen hade Hugo kantrat och det gick inte längre att stanna kvar ombord. Styrmannen och lättmatrosen surrade fast sig vid lejdaren och kunde flyta iland. För de väntande ortsborna och den tillskyndande läkaren Wetterqvist från Falkenberg verkade båda vara livlösa men efter en stund kvicknade styrmannen till, efter flera återupplivningsförsök. Lättmatros Bruse var däremot död. Jungman Boberg tog sig välbehållen men medtagen i land, surrad vid en skeppslucka.

Stuerten Wählin och jungman Nilsson hade också surrat fast sig vid en skeppslucka för att med hjälp av den flyta iland men då de nådde stranden några timmar senare var båda redan döda.

Då var kaptenen kvar ensam ombord och den siste att lämna sitt fartyg, som den oskrivna lagen säger. Skeppsdagboken, skeppskassan och skeppspapperen hade han slagit in i vaxduk och surrat fast vid kroppen. Han tog en fotogendamejeanne som livboj och gav sig simmande mot land men när han kastades upp på stranden var han död.

Briggen Hugo. Fartyget byggdes på Värnanäs varv 1873. Bild från Dick Wählin.

Sjöförklaring

Sjöförklaringen hölls den 16 september vid Falkenbergs rådhusrätt. Eftersom kaptenen var död och styrman Svensson låg medtagen efter olyckan och länge svävade mellan liv och död blev det konstapel Svensson som gjorde anmälan. Han hade lämnat en redogörelse redan den 12 september till rätten. Tillsammans med övriga överlevande och redaren Johan Nilsson från Kalmar fick han sedan svara på frågor om händelseförloppet.

Konstapel Svensson upplyste om att fartyget varit väl utrustat och i fullt sjödugligt skick. Varken befälhavaren eller någon annan i besättningen hade gjort sig skyldig till någon försummelse. Alla hade varit nyktra och gjort det de skulle. Man kom fram till att det enbart var den svåra stormen som orsakat olyckan.

Från Ålem

Tre av de döda begravdes på kyrkogården i Morup den 13 september men kapten Nordmarks kropp forslades hem för begravning. Han kom från Timmernabben i Ålems församling där han föddes 1877. Vid sin död var han alltså en förhållandevis ung befälhavare, nyss fyllda 26 år. Han hade gått till sjöss redan som 15-åring 1892 och hade alltså elva års sjötid.

Oskar Nordmark kom från en sjömansfamilj i Nyemåla vid Timmernabben i Ålems för-

Briggen Hugos namnbräda finns bevarad. Foto från Dick Wählin.

samling. Hans far Johan August Johansson var handlare och skeppare. Oskar hade nio syskon och två av hans bröder blev också sjömän, båda blev så småningom styrmän. Det var syskonen som tog sig namnet Nordmark.

Rudolf Wählin

De tre som fick sin sista viloplats vid Morups kyrka var sturten Rudolf Wählin, lättmatrosen Leonard Bruse (ibland stavat Bruce) och jungmannen Carl Nilsson.

Rudolf Wählin föddes i Åby församling utanför Kalmar i december 1883 och fick i dopet namnen Rudolf Zefanias, ett namn så ovanligt att det bara verkar delas av ytterligare en man vid samma tid i Sverige. Föräldrarna hette Johan Wählin och Emma Kristina Karlsdotter.

Fadern var målaregesäll och det var han som kom från Åby. Modern kom från Råpplinge på Öland. På 20 år fick de elva barn, Rudolf var deras femte. Han hade sju systrar. Av syskonen verkar det bara ha varit Rudolf som blev sjöman, åtminstone under unga år. Han skrevs in i Kalmar sjömanshus 1899 och var då 15 år gammal. Under många år bodde familjen i Kalmar med flyttade sedan till Vassatorp i Ljungby församling utanför Kalmar.

Leonard Bruse

Leonard Bruse föddes också 1883 och även han kom från en stor familj. Han döptes till Otto

Leonard. Familjen bodde granne med kapten Nordmarks familj i Nyemåla i Timmernabben och sex av hans sju bröder blev sjömän, precis som deras far Nils Magnus Bruse. Modern hette Johanna Sofia Carlsdotter och hon födde elva barn mellan 1867 och 1889. Av bröderna var det bara Gustaf Rudolf som blev kvar på landbacken. Prästen har antecknat att han var "enarmad". Han blev brevbärare och stannade kvar och tog över hemmet sedan föräldrarna dött 1899 och 1900.

1890 hade storebror Carl Oskar dött i rödsot ombord på ett fartyg, enligt prästens anteckning "död under sjöresa på Atlantiska havet och där begravnen". Bröderna Adolf Ferdinand och John Manfrid fördes över till obefintlighetsboken 1901 och var då redan avförda från sjömanshuset i Kalmar. Troligen hade de då varit försvunna i flera år. Leonards yngre bröder Johan Algot, Nils Robert och August Emanuel gick till sjöss 1901, 1904 respektive 1905. 1908 rymde Nils från fartyget Saron från Verkeback i en utländsk hamn.

Carl Nilsson

Yngst av de döda var jungmannen Carl Nilsson från Mörbylånga socken på Öland. Även han hade ett mycket ovanligt namn, han var döpt till Carl Siston. Kanske var det menat att vara Sixten men prästen har skrivit Siston. Han hade bara en syster, halvsystem Karolina som var 18 år äldre. Föräldrarna var tunnbindaren Nils Carlsson från Tving i Blekinge och Christina Öman, född i Mörbylånga.

Familjen bodde som inhyse på allmänningen i Beteby, tillsammans med hennes far förre sjömannen Carl Johan Öman och hennes bror Erik Laurentz, också sjöman. När Carl var två år flyttade hans morbror till England och prästen har antecknat om honom "lär vara gift i England". När Carl var 15 år skrevs han in i sjömanshuset i Kalmar och gick till sjöss. Det var 1902 och ett år senare var han död.

De som överlevde

Kalmar sjömanshus arkivhandlingar från 1903 har inte digitaliserats. Ägare till briggen Hugo var skeppsmäklaren Johan Nilsson i Kalmar.

Styrmannen Gustaf Svensson kom från Längenäs vid Mönsterås, konstapel Carl August Svensson från Pataholm, matros Hilmer Götherström från Ålem och jungman Elof

Boberg från Gotland. Så alla utom en av de åtta ombord var smålänningar eller ölänningar.

Styrmannen var troligen Gustaf Herman Svensson, född 1876 i Mönsterås. Hans familj bodde vid förra sekelskiftet i Längenäs där hans far Olaus Svensson var arrendator. Gustaf var skriven i hemmet till 1904 och verkar ha gått till sjöss 1896.

Konstapel Carl August Svensson ska ha varit jämgammal med kapten Nordmark. Carl August föddes 1877 och var son till rättsaren Sven August Carlsson på Strömsrum norr om Pataholm. Han hade gått till sjöss 1894 och fortsatte som sjöman efter olyckan. 1908 emigrerade han till Liverpool i England.

Hilmer Götherström kom från en sjömansfamilj i Ålem, hans far Carl Johan Götherström var sjökaptan. Hilmer föddes 1882 och gick till sjöss i ungdomen, precis som sina bröder. 1901 hade han tänkt flytta till Hamburg och tog ut flyttbetyg men ångrade sig och återlämnade det. 1903 var han fortfarande

skriven i föräldrahemmet. Så småningom blev han styrman och befälhavare och ska också ha varit skutmålar.

Katastrofen

Det dramatiska förloppet blev en stor nyhet i tidningarna och beskrevs i detalj. I Morup är katastrofen välkänd och gravstenen på de tre sjömannens grav står ännu kvar.

De andra tre fartygen som gick under denna stormnatt var skonerterna Teis Lundegård och Hermet från Norge samt en fiskekutter. Åtta av de nio ombord på Teis Lundegård förolyckades men på de två övriga båtarna klarade sig alla. De åtta norrmännen är också begravda på Morups kyrkogård.

Både längre norrut och söderut utmed västkusten förläste fler fartyg under denna höststorm och liv gick till spillo.

Tack till släktforskarna Siv Bergenek och Dick Wählin för bilder och information!

Eva Johansson

Hallandsposten 11 september 1903.

Gravkorset över de tre sjömannens grav är kvar på kyrkogården i Morup, efter mer än hundra år. Foto: Siv Bergenek.

Olika trender i släktforskningen

Jag har använt datorn aktivt i min släktforskning i 18 år, hållit släktforskningskurser i 14 år och varit fadder hos DIS i 7 år, de senaste 5 åren som fadderkoordinator.

Här är lite funderingar kring hur släktforskningen har förändrats under den tiden, samt troliga trender i framtiden och även relaterat till vår verksamhet inom DIS.

Källforskning

På mina kurser för 10-15 år sedan handlade det mycket om att leta efter i vilka arkiv man skulle kunna hitta det man letade efter.

Vi letade i arkivförteckningar och i NAD (Nationella Arkiv Databasen) för att beställa fram rätt volymer till exempel på Landsarkivet. Digitalt var det främst kyrkböcker före 1900 som var tillgängliga. Några CD-skivor hade dock kommit (befolknings- och emigrantskivor). Vi ställde mycket frågor i förbundets Anbytarforum.

Databaser och internet

På motsvarande kurs i år handlade det inte alls så mycket om var i arkiven man skulle leta, utan mest om vilket register, vilken databas eller vilken CD-skiva som fanns tillgänglig, där man snabbt kunde söka fram uppgifter, direkt på namn och datum. I registren och databaserna finns allt oftare även länkar direkt till originalkällan. CD-skivor finns det många av idag,

även för 1900-talet. Det finns också många sökbara släkträd på nätet, även vårt Disbyt som är tillgängligt främst för våra egna medlemmar.

Vi använder även många webbforum för utbyte och diskussion, och det har kommit många nya möjligheter för dokumentation och publicering.

Det finns risker med alla dessa andrahandskällor, att allt inte alltid är rätt, felaktigheter är svåra att rätta och de sprids ohämmat över nätet utan att originalkällan kontrolleras. Det positiva är att de kan ge tips om vidare forskning, men leta alltid vidare i källorna själv!

Denna trend kommer att fortsätta i accelererad takt. Det kommer säkert allt fler databaser och register, där man kan söka på begrepp som namn, årtal, församling och annat, och allt fler tjänster kommer för att bygga, publicera och dela släkträd med andra.

Tekniken

Med den tekniska utvecklingen de senaste 10-15 åren har även möjligheterna att använda datorer i släktforskningen förändrats. Allt mer digitalt material har kunnat göras tillgängligt via Internet, och kommunikation via nätet har blivit både lättare och snabbare.

Vi ser att mobila enheter, som surfplattor och smarttelefoner, allt mer klarar av traditionella datorers funktioner, och ger möjligheter till helt nya användningar inom släktforsk-

ningen. Det finns appar för släktforskning och presentation, och många traditionella program och tjänster har blivit webbaserade och kan då användas även på dessa. Surfplattorna och smarttelefonerna är också lättare än en dator att ha med sig var som helst och när som helst.

Vi kan räkna med att tjänster på mobila enheter kommer att efterfrågas i allt högre grad, kanske mest för presentation, kommunikation och informationsinsamling i form av fotografering, ljudinspelning och noteringar, men även för att registrera släkträd, lokalt eller på nätet.

DNA-forskning

Som ni alla känner till så är detta ett hett tema nu, och det ger många nya möjligheter i din forskning.

Efterhand som allt fler testar sig, kommer vi att få allt större möjligheter att hitta släktingar, kända eller okända, och det kommer allt fler förfinade tjänster på nätet för att analysera och bearbeta resultaten.

Sociala medier

Det finns nu massor av diskussionsforum på nätet, som används allt flitigare. Även vår egen support går allt mera över till sociala medier.

Allt fler forskar eller kommunicerar via Facebook eller molntjänster och lägger ut mycket material, både text och bilder. Här finns faran med rättigheter och integritet. Har du rättigheten till bilden du lägger ut, och vem äger bilden och annan information efter att du lagt ut den?

Integritet

Det är ingen nyhet att integritet är ett problem på nätet, som vi som släktforskare och även som förening måste ta hänsyn till.

Vad får vi registrera i våra släkträd på nätet? Kan andra sno min forskning? Vad får vi skriva på sociala medier, så att vi inte kränker eller bryter någon lag? Vad händer med mitt DNA-prov?

Våra utmaningar

Det är en utmaning för DIS att möta både den tekniska utvecklingen och användarnas behov av program och tjänster som hjälper dem och som är anpassade till de nya möjligheter som finns.

Vidare behöver våra program och tjänster i möjligaste mån vara anpassade till den enskilde medlemmens personliga förmågor och önskemål, både för de som bara önskar grundläggande funktioner och för de som önskar avancerade funktioner. Det blir en balansgång.

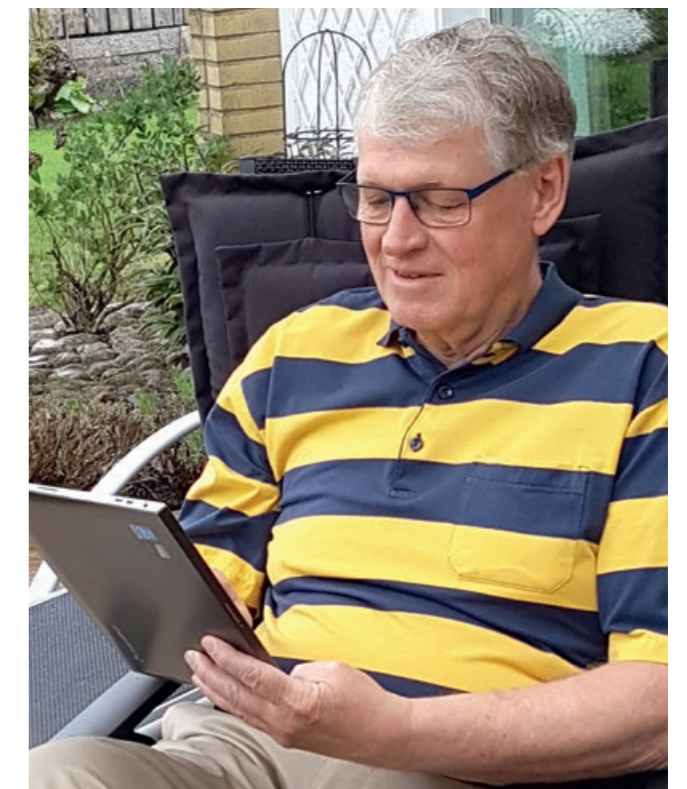
Vi har också en pedagogisk uppgift att inspirera och hjälpa den enskilde medlemmen att acceptera, förstå och lära dessa nya möjligheter, efter sina egna förmågor. Att förklara det tekniskt komplexa på ett enkelt sätt med enkla ord och meningar.

DIS regioner

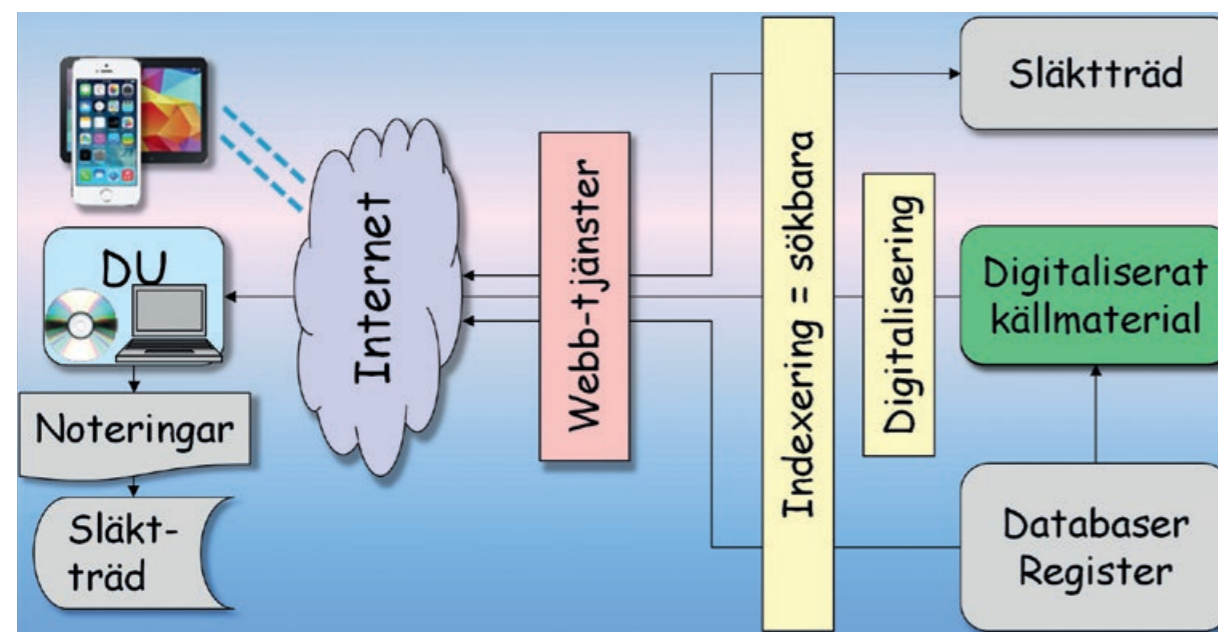
Även om vi har ekonomiska ramar, har jag aldrig sett regionföreningen som en försäljningsavdelning, utan som en intresseförening.

Förutom tidning, nyhetsbrev, hemsidor och forum så är det de personliga mötena på DIS-träffar, studiecirkel, kurser och andra medlemsträffar, liksom kontakterna med våra faddrar, grunden som ger medlemmen information och inspiration för sin fortsatta släktforskning och användning av datorprogram för det.

*Torgny Larsson
Avgående fadderkoordinator
larsson.torgny@gmail.com*

Torgny Larsson släktforskar.

Släktforskning – ett spännande pussel

Detaljer i fotografier, artiklar i dagspress, bouppteckningar och anmärkningar i kyrkoarkiven är pusselbitar som kan ge spännande information om en sedan länge avliden släkting. Här berättas om en djupt religiös skomakare med bristande affärssinne.

Farmors morfar, Johan Karlsson (1849–1921), föddes i Odeshögs socken i Östergötland där han lärde till skomakare. Tjugosex år gammal flyttade han till Jönköping, bildade familj och drev från 1881 eget skomakeri på väster.

Han hade rykte om sig att vara en arbetsam och kunnig hantverkare och hade under en period flera anställda. Konkurrens saknades dock inte. I det snabbt växande Jönköping – befolkningen fyrdubblades mellan 1850 och 1900 – fanns 28 skomakare 1892 och 35 skomakare 1904.

Dagstidningar

I familjearkivet hittade jag två tidningsnotiser, där Johan uppmärksammas inför 65- respektive 70-årsdagen.

Notiserna innehåller kompletterande information om arbetsvillkoren som skomakarlärling, personliga funderingar om yrkets utveckling och det frikyrkliga engagemanget (Figur 1).

Bouppteckningar

Johan var gift två gånger. Bouppteckningen efter första hustrun, pigan Maria Sofia Lustig (1843–1883), visade på en del tillgångar men också många små skulder bland annat till hantverkare, som sammantaget gjorde att det fanns en brist i boet.

Även bouppteckningen efter Johan slutade med röda siffror på grund av skulder och en lång rad ”osäkra fodringar” (Figur 2). Den gamle skomakaren var uppenbarligen generös med krediterna.

Adresskalendrar och kartor

Genom de kvartersnamn som finns i husförhörslängder och församlingsböcker kan man via adresskalendrar få fram att Johan först bodde på Västra Storgatan 31 och från omkring 1880 på Barnarpsgatan 25–27 (Figur 3).

Skomakaremästare Johan Karlsson i Jönköping är född den 20 januari 1849 i Odeshög, Östergötland. Kom redan vid 14 års ålder i lära i Västra Tollstad. Arbetade där under en tid av 12 år. Enligt kontrakt under 3 års lärotid arbetade K. emot en kontant avlöning av 10 kr. pr år. Arbetstiden varade från kl. 5 f. m. till 10 e. m. År 1875 tog K. kondition i Jönköping där han blev sin egen 1881. Under c:a 20 års tid drev han en efter platsförhållande stor skomakerirörelse, men på grund av sjukdom under senare år har praktiken blivit mindre.

K. har verksamt tagit del i den frireligiösa rörelsen i Jönköping och var med och bildade Jönköpings Kristliga Ynglingaförening vars vice ordf. han var i några år. Som gammal idkare av skomakeriyrket ser K. i den framryckande skoindustrien en fara för sitt gamla yrke. Beställningar äro numera sällsynta t. o. m. i småstäderna och med eller mot sin vilja måste skomakarna bli affärsmän istället för yrkesutövare.

Figur 1. Tidningsnotis inför Johan Karlssons 65-årsdag 1914. Notera uppgifterna om arbetsdagens längd och reflektionerna kring yrkets utveckling. Uppgiften om lärlingsplatsen går inte att bekräfta i kyrkoarkiven. Sannolikt promenerade han varje dag de cirka 5 km från hemmet till någon av de tre skomakarna som var verkamma i grannsocknen Västra Tollstad.

SAMMANDRAG:	
Tillgångar	1.470:87
Osäkra fordringar	874:12
Skulder	1.828:60
Brist Kronor	557:73

Figur 2. Utdrag ur bouppteckningen efter Johan Karlsson 1921. Bildkälla: Arkiv Digital, FIA:74 sidan 511.

Stadskartan över Jönköpings stad från 1913 innehåller gatunamn, adresser och kvartersbeteckningarna som kompletterar bilden av omgivningarna och fastigheternas omfattning.

Länsmuseets bild databas

Av personalen vid Jönköpings läns museum fick jag hjälp att söka efter fotografier på fastigheter i fysiska och digitala arkiv. Där fanns ett odaterat foto på Barnarpsgatan 27.

Jag fick en högupplöst kopia av bilden med e-post och detaljstuderade den på datorn. Det visade sig bli en fullträff! En förstoring av bildens vänstra del visar reklamskyltar för ett skomakeri och adressen nr 27 (Figur 4). Rälser i gatan och kontaktledningarna avslöjar att fotot är taget tidigast 1907, det år då de första spårvagnslinjerna invigdes (www.jsbs.se).

Dopboken

Några veckor efter att yngsta dottern Maria Teresia fötts avled modern av bukhinneinflammation och diarré. Kanske innebar hustruns sjukdom och död en religiös kris för Johan.

Av kyrkoarkiven framgår att Maria Teresia, till skillnad från sina tre äldre syskon,

Skomakare.	
Agelin, H. A.	Trädgårdsgatan 9, v.
Andersson, J. A.	Bäckadal. D.
Carlsson, J.	Barnarpsgatan 27, v.
Delfin, J. Th.	Trädgårdsgatan 29, v.
Hallenborg, C. E.	Missionsgränd 1, ö.
Hernlund, G.	Smedjegatan 32, ö.
Hillerström, C. J.	S. Trädgård 3. Sv. M., ö.
Holmqvist, C. G.	S. Kanalgränd 2, ö.
”	C. M. Målaregatan 14, ö.
Hultberg, M. Ö.	Storgatan 77.

Figur 3. Förteckning över skomakare i Jönköpings adresskalender 1892.

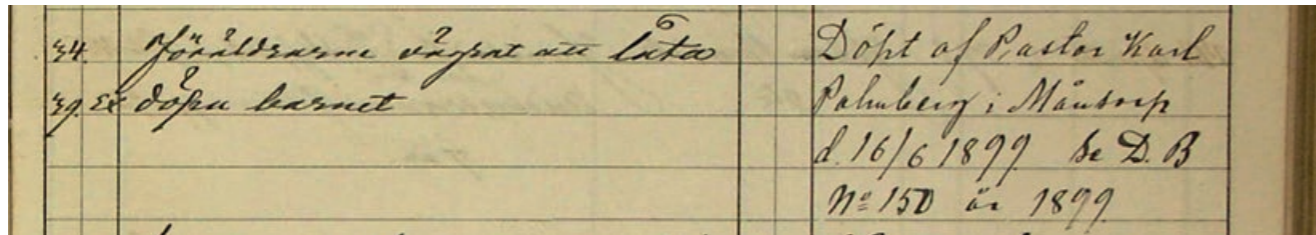
inte döptes i svenska kyrkan. När Johan efter knappt ett år som änklings gifte om sig med pigan Johanna Sofia Schwartz, var det den legendariske väckelseprästen, missionspastorn Karl Palmberg i Månsarp som förrättade vigseln. Samme Palmberg döpte Maria men det skedde först 1899 och hon tog då även namnet Elisabeth (Figur 5).

Familjeporträttet

I mitt arkiv finns också en traditionell grupp bild med tre generationer av släkten (Figur 6). Johans engagemang i Jönköpings Stads-

Figur 4. Barnarpsgatan 23–27 (översikt och detalj). Fastigheten låg i korsningen till Brunnsgränd. Entrén till vänster är ingången till Karlssons skomakeri. Källa: Jönköpings läns museums bild databas.

Figur 5. Detalj ur födelse- och dopbok för Jönköpings Sofia (CI:8). Den ursprungliga anteckningen från 1883 om att "föräldrarna vägrat att låta döpa barnet" och tillägget från 1899 om att dopet skett. Bildkälla: Arkiv Digital.

missionsförening och i stadens Kristliga Ynglingaförening (JKYF) kände jag till från tidningsnotiserna ovan. Med datorns hjälp och lite "googlande" visar det sig att det främre fotografiet på bordet föreställer en av den tidens idoler, grundaren av Svenska Missionsförbundet Paul Peter Waldenström.

Fler pusselbitar behövs

Även om de sex pusselbitarna som nämns här ger en ganska god bild av skomakare Karlsson så finns det mycket mer som skulle kunna utforskas. Det fina med släktforskning är ju att när man drar i en tråd så hittar man ny

spännande information. Hur såg en skomakarverkstad ut i slutet av 1800-talet? Vilka avtryck har Johan satt i arkiven hos de föreningar han var verksam i?

Åtminstone dottern Klara Matilda ärvde Johans gudstro men hur var det med de andra barnen? Kring Johans rötter finns också många frågetecken som andra arkiv och kanske modern DNA-teknik kan hjälpa till att rätta ut.

Ulf Örnemark
ulf.ornemark@telia.com

Figur 6. Familjebild cirka 1912. Johan och hustrun Johanna Sofia Schwartz omgivna av Johans barn Klara Matilda, Johan Bernhard och Maria Teresia Elisabeth, svärsönerna Frans August Hansson och Axel Konrad Godlund samt barnbarnen Ruth och Alice. Fotot sannolikt från den lilla (1 rum och kök) skomakarbstaden på Barnarpsgatan 25-27 i Jönköping. Detaljbilden visar fotografierna på bordet med Johan, P.P. Waldenström samt en oidentifierad man.

E-post och pdf-fil

Har du ändrat e-postadress? Är du ny som medlem i DIS-Småland? Då vill vi gärna att du skickar in din e-postadress till oss. Skicka ett mail till någon av oss i styrelsen, helst till vår kassör Börje Jönsson. Alla kontaktuppgifter till styrelsen finns på sidan 2.

Kan du tänka dig att läsa vår medlemstidning som digital pdf-fil? Många föreningar övergår till digitala publikationer, både för att spara på portokostnaderna och för att minska miljöbelastningen. Anmäl gärna till vår ordförande Eva Gröön på e-post eva.groon@hogsby.net om du kan tänka dig att läsa tidningen som pdf-fil.

Distanskurs i Disgen

Vill du lära dig mer om Disgen 2019 finns möjlighet att gå en distanskurs. DIS-Småland börjar nu att hålla distanskurser.

På en distanskurs kan du studera när det passar dig bäst själv.

Anmäl dig när du vill. När du anmält dig utses en handledare och du får kursmaterial, det tar ungefär två veckor. Sedan kan du starta kursen.

Det finns inget start- eller slutdatum på kursen men det är samma material som vi använder i studiecirkel och detta är anpassat till cirka åtta veckors studier.

I kursen ingår bland annat:

- Programmets uppbyggnad.
- Skapa mapp för alla släktdata.
- Inmatning och registrering av data.

Kopplingar och relationer mellan olika personer.

- Analyser och kontroll.
- Hantering av bilder.
- Hantering av orter.
- Hantering av källor.
- Utskrifter och utdrag.

För att tillgodogöra dig kursen behöver du ha bra kunskap om Windows och övrig datorskunskap.

Priset är 800 kronor för medlem, 1000 kronor för icke medlem.

Anmälan görs genom e-post till Eva Gröön på eva.groon@hogsby.net.

Öppet hus

Under det kommande året ordnar DIS-Småland öppet hus på flera orter runt om i Småland.

Vi vill ha en nära kontakt med våra medlemmar därför öppnar vi för möten där man kan komma och träffa oss, få hjälp av faddrar, utbildare, disbytombud, disbosombud och styrelsemedlemmar.

Vi hjälper dig om du har problem med att konvertera till ditt nya program. Vi kan också visa dig Hur man gör för att skicka in till disbyt.

På dessa orter har vi öppet hus på tisdagar kl 1330-1500:

Vimmerby 15 juni, Studieförbundet Vuxenskolan, Sevedegatan 34 3 tr

Växjö 10 augusti, Studieförbundet Vuxenskolan, Smedjegatan 3 B

Värnamo 12 oktober, adress xxx

Jönköping 30 november, adress xxx

Kalmar 1 februari 2020, adress xxx

Välkommen till
Släktforskardagarna
24-25 augusti 2019
i Borås

Tema: Kyrkans skatter
sfd2019.se

Foto: Ulf Celandér, Fagerhult AB

Avsändare:

Föreningen DIS-Småland
c/o Eva Gröön
Skälsbäck Norrgården 107
570 72 FAGERHULT

B

SVERIGE
PORTO BETALT

Årsmötet 2019

Eva Gröön valdes till ny ordförande för DIS-Småland vid årsmötet den 30 mars i Värnamo. Hon efterträdde Tommy Nilson som varit ordförande sedan 2014. Läs mer på sidan 4.

Vid årsmötet valdes Christel Mörk från Växjö som suppleant i styrelsen.

Före årsmötesförhandlingarna höll Maria Brolin från Göteborg ett föredrag om hur man tolkar sitt DNA-svar, ett klagörande föredrag som gav mycket information till deltagarna.

Nästa årsmöte hålls den 28 mars 2020 i Jönköping. Kallelse till årsmötet kommer i nästa nummer av SmåDisigt.

Börje Jönsson och Maria Brolin.

Den nya styrelsen. Från vänster, främre raden: Donald Freij, Eva Gröön, Katrin Lok och Börje Jönsson, bakre raden: Rune Elofsson, Christel Mörk, Tommy Nilson och Leif Berglund. Längst fram Arne Johansson som också tagit båda fotografierna.